

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.14.0073.N

RIJKSDIENST VOOR PENSIOENEN, openbare instelling met zetel te 1060 Sint-Gillis, Zuidertoren, Baraplein 3,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, waar de eiser woonplaats kiest,

tegen

G.D.

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het arbeidshof te Brussel van 24 april 2014.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft op 5 februari 2016 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Koen Mestdagh heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. Overeenkomstig artikel 34 Pensioenwet Werknemers is artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden, toepasselijk op de uitkeringen toegekend krachtens de eerst vermelde wet.

Artikel 21, § 2, van de voormelde wet van 13 juni 1966 bepaalt dat wanneer een prestatie onverschuldigd werd betaald, enkel het betaalorgaan bevoegd is om het onverschuldigde terug te vorderen. Het moet zijn beslissing tot terugvordering betekenen aan de gerechtigde en kan deze beslissing enkel uitvoeren na het verstrijken van een termijn van een maand.

2. Overeenkomstig artikel 21, § 3, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.

Wanneer echter de onverschuldigde uitbetaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel, dan verjaart de terugvordering krachtens artikel 21, § 3, tweede lid, door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de kennisgeving van de beslissing die het buitenlands voordeel toekent of verhoogt aan het betalend organisme.

Artikel 21, § 4, van de voormelde wet van 13 juni 1966 bepaalt dat buiten de gevallen waarin is voorzien in het Burgerlijk Wetboek, de verjaring wordt gestuit door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door middel van een

ter post aangetekend aan de schuldenaar betekend schrijven of door de behoorlijk gedane betekening van de verbeterde beslissing aan de betrokkene door de administratieve overheid belast met het vaststellen van de rechten. De verjaring moet binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw gestuit worden.

3. Overeenkomstig artikel 2244, eerste lid, Burgerlijk Wetboek, zoals hier van toepassing, vormen een dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling, of een beslag, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te verkrijgen, burgerlijke stuiting.

Krachtens artikel 1410, § 4, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, zoals hier van toepassing, kunnen in afwijking van de bepalingen van de paragrafen 1 en 2, de prestaties die ten onrechte uitgekeerd zijn uit de middelen van de Rijksdienst voor sociale zekerheid, ambtshalve teruggevorderd worden ten belope van 10 pct. van iedere latere prestatie die aan de debiteur van het onverschuldigde bedrag of aan zijn rechthebbenden wordt uitgekeerd.

De ambtshalve terugvordering van ten onrechte uitbetaalde prestaties in toepassing van artikel 1410, § 4, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, door inhouding van 10 pct. van iedere latere prestatie die aan de debiteur van het onverschuldigd uitbetaalde bedrag wordt uitgekeerd, is een betaling ten voordele van de terugvorderende schuldeiser alleen bij wijze van wettelijke compensatie. Deze daad tot terugvordering maakt geen beslag uit.

Het middel dat geheel op een andere rechtsopvatting berust, faalt naar recht.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 203,64 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit afdelingsvoorzitter Christian Storck, als voorzitter, en de raadsheren Koen Mestdagh, Mireille Delange, Antoine Lievens en Eric de Formanoir, en in openbare rechtszitting van 7 maart 2016 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Christian Storck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Vanessa Van de Sijpe.

V. Van de Sijpe

E. de Formanoir

A. Lievens

M. Delange

K. Mestdagh

Chr. Storck

VOORZIENING IN CASSATIE

5 **VOOR:** de **RIJKSDIENST VOOR PENSIOENEN**, openbare instelling, met zetel te 1060 Brussel, Zuidertoren

10 **Eiser tot cassatie**, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. Huguette Geinger, ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie, kantoor houdende te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan.

15 **TEGEN:** de heer **G.D.**, wonende in Duitsland te DE-12683 Berlijn, Cecilienstrasse 172

Verweerder in cassatie

20 * * *

Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter, de Dames en Heren Raadsheren, leden van het Hof van Cassatie,

25 Hooggeachte Dames en Heren,

Eiser heeft de eer het arrest, dat op 24 april 2014 op tegenspraak tussen partijen werd gewezen door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel (2013/AB/706), aan het toezicht van Uw Hof te onderwerpen.

30 * * *

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

35 Verweerder was tijdens zijn tewerkstelling onderworpen aan de Belgische sociale zekerheid en woont sinds ongeveer 30 jaar in Duitsland. Op 1 november 1989 vroeg hij in België zijn wettelijk rustpensioen aan. Er werd hem een rustpensioen voor alleenstaande toegekend omdat hij destijds niet gehuwd was.

40

Op 30 oktober 2002 huwde verweerder met een Duitse onderdaan. Verweerder genoot verder het rustpensioen voor alleenstaande omdat zijn echtgenote een eigen beroepsinkomen had.

45

Op 31 januari 2005 vulden verweerder en zijn echtgenote een inlichtingsformulier in, waarbij zij verklaarden dat de echtgenote van verweerder geen beroepsactiviteit meer uitoefende vanaf 1 januari 2004 en verder niet gerechtigd was op uitkeringen wegens ziekte of invaliditeit, werkloosheid, brugpensioen, loopbaanonderbreking wegens tijdskrediet of vermindering van arbeidsprestatie.

50

Ingevolge deze verklaring kende eiser aan verweerder vanaf 1 januari 2004 een rustpensioen toe aan het gezinsbedrag.

55

In de loop van het jaar 2010 informeerde eiser bij de Duitse pensioendienst naar de pensioensituatie van de echtgenote van verweerder.

60

Bij brief van 18 augustus 2010 deelde deze dienst aan eiser mee dat de echtgenote van verweerder sinds 1 september 2006 een Duits rustpensioen ontving.

65 Bij definitieve beslissing van eiser van 29 november 2010 werd
aan verweerder vanaf 1 september 2006 een rustpensioen aan het
tarief als alleenstaande toegekend.

70 In uitvoering van deze beslissing werd aan verweerder op 29
november 2010, met toepassing van de verjaringstermijn van 3 jaar
(artikel 21§3, derde lid, wet 13 juni 1966), een schuld betekend inza-
ke onterecht uitgekeerde werknemerspensioen ten bedrage van €
8.990,02.

75 Dit bedrag werd door eiser ambtshalve teruggevorderd door
maandelijkse afkortingen van 10 % op het pensioen van verweerder
met ingang vanaf 1 april 2011 (art. 1410§4, eerste lid, Ger. W.).

80 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie op 9 februari 2011, te-
kende verweerder beroep aan tegen de beslissing van eiser van 29
november 2010.

De Arbeidsrechtbank van Brussel sprak vonnis uit op 3 juni
2013 waarbij:

- 85
- de beslissing van eiser van 29 november 2010 tot terugvordering
van € 8.990,02 werd vernietigd;
 - eiser werd veroordeeld tot terugbetaling van de inhoudingen die
werden verricht in uitvoering van deze beslissing.

90 Eiser tekende hoger beroep aan tegen dit vonnis van 3 juni
2013.

Bij arrest van 24 april 2014 verklaarde het Arbeidshof te Brussel
het hoger beroep van eiser ontvankelijk, doch ongegrond. Het vonnis
a quo werd in al zijn beschikkingen bevestigd.

Tegen voornoemd arrest van 24 april 2014 van het Arbeidshof te Brussel meent eiser een enig middel tot cassatie te kunnen aanvoeren.

100

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden bepalingen

- 105 – artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, in zijn versie van toepassing vóór de wijziging bij de wet van 23 mei 2013
- artikel 21§2, §3, eerste, tweede en vijfde lid, en §4 van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden, zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verzekerden
- 110 – artikelen 5, 1138.3° en 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, artikel 1410§4, eerste lid, zoals van toepassing vóór de wijziging bij de wet van 28 juni 2013
- artikel 34 van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967
- 115 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
- het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk het de rechter toekomt om ambtshalve de door partijen aangevoerde rechtsgronden aan te vullen of te verbeteren

120

Aangevochten beslissing

125 Bij het bestreden arrest van 24 april 2014 verklaart het Arbeidshof te Brussel het hoger beroep van eiser tegen het vonnis van 3 juni 2013 van de Arbeidsrechtbank te Brussel, waarbij de hoofdvordering van verweerder gegrond werd verklaard, de beslissing van eiser van 29 november 2010 tot terugvordering van € 8.990,02 werd vernietigd, eiser werd veroordeeld tot terugbetaling van de inhoudingen die

130 werden verricht in uitvoering van deze terugvordering, verhoogd met
de wettelijke intresten vanaf de opeisbaarheid van de ingehouden
pensioenbedragen en met de gerechtelijke intrest en de tegenvorde-
ring van eiser om verweerder te horen veroordelen tot betaling aan
eiser van de som van € 8.990,02, onder aftrek van de reeds inge-
135 houden bedragen, ongegrond werd verklaard, ontvankelijk doch on-
gegrond, bevestigt voormeld vonnis van 3 juni 2013 in al zijn be-
schikkingen en veroordeelt eiser tot de kosten zoals begroot in het
dispositief van het bestreden arrest, en dit op de volgende gronden:

140 *“DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING.*

1.

*(Verweerder), die tijdens zijn tewerkstelling onderworpen was ge-
weest aan de Belgische sociale zekerheid, maar sinds ca. 30 jaar in
145 Duitsland woont, vroeg op 1 november 1989 zijn wettelijk pensioen
aan in België. Er werd hem een rustpensioen voor alleenstaande
toegekend omdat hij niet gehuwd was.*

150 *Op 30 oktober 2002 huwde hij met een Duitse. Omdat zijn echtgeno-
te, die 20 jaar jonger was als hem, nog werkte werd hem verder een
rustpensioen als alleenstaande toegekend. Hij vulde naar aanleiding
van zijn huwelijk een verklaring in waarin hij vermeldde dat zijn echt-
genote verder werkte tot 31 december 2003 en vanaf 1 januari 2004
155 werkloosheidsuitkeringen ontving.*

*Op 31 januari 2005 werd een nieuw inlichtingenformulier ingevuld,
waarop hij en zijn echtgenote verklaarden dat deze laatste geen be-
roepsactiviteit meer uitoefende vanaf 1 januari 2004 en verder niet
160 gerechtigd was op uitkeringen wegens ziekte of invaliditeit, werk-
loosheid, brugpensioen, loopbaanonderbreking wegens tijdskrediet
of vermindering van arbeidsprestaties.*

165 *In functie van deze verklaring kende (eiser) aan (verweerder) vanaf 1 januari 2004 een rustpensioen toe aan het gezinsbedrag.*

170 *In de loop van het jaar 2010 informeerde (eiser) zich bij de Duitse pensioendiensten met betrekking tot de pensioensituatie van de echtgenote van (verweerder), die de pensioengerechtigde leeftijd overschreden had. Met een schrijven van 18 augustus 2010 deelde deze dienst aan (eiser) mee dat de echtgenote van (verweerder) sinds 1 september 2006 een rustpensioen ontving van oorspronkelijk € 755,60, dat daarna evolueerde naar € 784,50 netto*

175 *Bij beslissing van 29 november 2010 herzag (eiser) daarop de pensioensituatie van (verweerder). Aan (verweerder) werd medegedeeld dat hij vanaf 1 september 2006 slechts aanspraak kon maken op een rustpensioen als alleenstaande. Tegelijkertijd werd, met toepassing van de driejarige verjaringstermijn, van (verweerder) een bedrag teruggevorderd van € 8.990,02, dat betrekking had op de periode van 1 december 2007 tot 30 november 2010.*

185 *Dit bedrag werd door (eiser) reeds gedeeltelijk teruggevorderd door inhoudingen van 10% op de latere pensioenbedragen. Een aanvraag tot kwijtschelding werd afgewezen.*

(...)

190 ***De verjaring van de terugvordering.***

4.

195 *Overeenkomstig artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen, verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties normaal door verloop van zes maanden, te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.*

200 *Wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt In de
toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een
voordeel in een andere regeling, verjaart de terugvordering door ver-
loop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing
die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt.*

205

*De termijn van zes maanden wordt op drie jaar gebracht wanneer de
onverschuldigde sommen werden verstrekt ingevolge bedrieglijke
handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen.
Dezelfde termijn geldt wanneer sommen ten onrechte werden uitbe-
210 taald wegens het niet afleggen door de schuldenaar van een verkla-
ring, die is voorgeschreven door een wet of een verordende bepaling
of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.*

*Overeenkomstig artikel 21, § 4 van de wet wordt, buiten de gevallen
215 waarin voorzien is in het Burgerlijk Wetboek, de verjaring gestuit
door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door een
aangetekend schrijven of door de betekening van een verbeterende
beslissing aan de betrokkene.*

220 *De verjaring moet binnen een termijn van zes maanden na de laat-
ste daad tot terugvordering opnieuw gestuit worden.*

5.

*In zijn arresten van 17 december 1998 en 3 november 2003
225 (www.cass.be) oordeelde het Hof van Cassatie dat uit de bepaling
van artikel 21, § 3, al. 2 van de wet van 13 juni 1966 (waarin voor-
zien wordt dat wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong
vindt in de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel, de
terugvordering verjaart door verloop van zes maanden te rekenen
230 vanaf de datum van de beslissing die de voormelde voordelen toe-
kent of verhoogd), zo begrepen moet worden dat in die hypothese
de verjaringstermijn slechts begint te lopen vanaf de kennisgeving*

235 *van de buitenlandse beslissing aan de Rijksdienst. Het Hof van Cassatie leidt dit af uit de wetsgeschiedenis van de bepaling. Het hof sluit zich bij deze zienswijze aan.*

240 *De verjaring van de terugvordering begon derhalve pas te lopen op 18 augustus 2010 en werd geldig gestuit door het aangetekend schrijven van 29 november 2010.*

245 6.

250 *Er wordt niet aangetoond dat (verweerder) bedrieglijke handelingen zou gesteld hebben of valse of welbewust onvolledige verklaringen in de zin van art. 21, § 3, zin 1 van de wet van 13 juni 1966 zou afgelegd hebben. De driejarige verjaringstermijn kan dus enkel toegepast worden wanneer vastgesteld wordt dat de uitbetaling te wijten is aan het niet afleggen door (verweerder) van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.*

255 *(Eiser) voert niet aan dat een verordenende bepaling (verweerder) oplegde om spontaan kennis te geven aan (eiser) van het feit dat zijn echtgenote intussen een eigen pensioenrecht verworven had.*

260 *Zoals de eerste rechter terecht vaststelt is er in de verklaring van 31 januari 2005, waarnaar (eiser) verwijst, geen enkele sprake van de verplichting melding te maken van het ontvangen van een eigen rustpensioen door de partner. Er wordt alleen verwezen naar een hervatting van de beroepsarbeid of een wijziging van de inkomsten die hieruit voortvloeien, naar het verlies van kinderlast of naar het*
265 *genot van ziekte en invaliditeit, of werkloosheidsuitkeringen of van*

een ander vervangingsinkomen. Van een pensioen, dat geen vervangingsinkomen, wordt geen melding gemaakt.

270 Een dergelijke verplichting volgt ook niet uit de verklaring van 20 maart 2006 waarnaar (eiser) voor de eerste maal in graad van hoger beroep verwijst. Het betreft een document dat opgesteld werd in het kader van de uitbetaling van het pensioen door middel van een bankoverschrijving. In dit document is onder meer de verplichting opgenomen (eiser) spontaan op de hoogte te brengen van "elke gebeurtenis die het recht op uitbetaling van het pensioen (bv. in verband met nationaliteit, burgerlijke staat, adres) kan wijzigen. Er was in bij (verweerder) geen sprake van een gebeurtenis die het recht op uitbetaling van het pensioen kon wijzigen, en meer bepaald niet van een wijziging van nationaliteit, burgerlijke staat of adres. (Verweerder) kon of moest uit dit document niet afleiden dat hij (eiser) diende in kennis te stellen van het feit dat zijn echtgenote inmiddels ook een eigen recht verworven had.

285 Ten onrechte verwijst (eiser) naar een cassatiearrest van 25 april 1994 (www.cass.be). Dit cassatiearrest betrof de situatie van een gepensioneerde, die een verplichte verklaring wel had afgelegd, maar laattijdig. Het Hof van Cassatie oordeelde dat ingevolge de laattijdigheid van de aangifte (het ging om beroepsinkomsten, verworven door de gepensioneerde) al de onverschuldigde pensioenen, uitbetaald vóór de aangifte (en dus onverschuldigd betaald ingevolge het laattijdig karakter van een verplichte aangifte), konden teruggevorderd worden. In casu was er, zoals reeds gesteld, geen uitdrukkelijke verplichting tot aangifte. De andere rechtspraak waarnaar de Rijksdienst verwijst, geeft aan het vermelde cassatiearrest een draagwijdte die het niet heeft.

295

In zijn arrest van 12 december 2005 (www.cass.be) heeft het Hof van Cassatie overigens in ieder geval, en voor zover als nodig, de draagwijdte van het arrest van 25 april 1994 genuanceerd. Het Hof brengt de toepassing van artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966 in verband met de bepaling van artikel 38 van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende de rust- en overlevingspensioenen en met de be-

300

palingen van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1933 betreffende de
aangiften inzake subsidies, vergoedingen en toelagen van alle aard.
305 Het oordeelt dat de rechter geen toepassing kan maken van de drie-
jarige termijn, zonder te onderzoeken of uit de omstandigheden, ei-
gen aan de zaak, blijkt dat pensioengerechtigde wist of moest weten,
dat hij niet of niet meer voldeed aan de toekenningsvoorwaarden. In
de concrete omstandigheden van de zaak zijn er geen elementen
310 om aan te nemen dat (verweerder) wist of moest weten dat hij tot
aangifte moest overgaan van het rustpensioen dat zijn echtgenote in
Duitsland verworven had. In het formulier, dat hij ondertekenende
met betrekking tot de verplicht af te leggen verklaringen was daar
(uitdrukkelijk) geen sprake van. Verder kan men niet verwachten dat
315 een man van meer dan 80 jaar oud, die meer dan 30 jaar in Duits-
land verbleef en ernstig ziek was, op het ogenblik dat zijn echtgenote
een eigen pensioen verwierf, zich de bedenking moest maken of hij
dit pensioen niet spontaan ter kennis moest brengen aan (eiser).

320 7.

Ten onrechte houdt (eiser) voor dat indien de schuld, veroorzaakt
door de uitvoering van een buitenlandse beslissing, binnen een ter-
mijn van zes maanden vanaf het vertrekpunt van de verjaring aan de
pensioengerechtigde wordt medegedeeld, de onverschuldigde beta-
325 lingen integraal vanaf de ingangsdatum van de buitenlandse beslis-
sing kunnen worden teruggevorderd. Zulks kan op geen enkele ma-
nier afgeleid worden uit de wettekst. Integendeel bepaalt artikel 21, §
4 van de wet van 13 juni 1966 uitdrukkelijk dat de verjaring binnen
een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering
330 opnieuw moet gestuit worden.

Ten onrechte houdt (eiser) verder voor dat de verjaringstermijn zou
gestuit zijn door de vordering waarbij (verweerder) de bestreden
administratieve beslissing betwist. Het stuitend effect van het geding
335 inleidend verzoekschrift strekt zich enkel uit tot de vordering die
daardoor wordt ingesteld. Deze vordering stuit niet de verjaring van
de tegeneis.

340 Ook ten onrechte roept (eiser) in dat de ambtshalve inhoudingen, die
gebeurd zijn na de bestreden beslissing, telkens opnieuw de verja-
ring zouden gestuit hebben, in toepassing van artikel 2248 van het
Burgerlijk Wetboek. Een schulderkenning, die stuitende werking
heeft, veronderstelt een positief handelen of een positieve wilsuiting
345 waaruit de erkenning blijkt van het recht, dat opgeëist wordt. Zij kan
niet blijken uit de ambtshalve inhouding van de ten onrechte bepaal-
de sommen op latere betalingen. Zulks kan zeker in de huidige be-
twisting niet het geval zijn nu (verweerder) uitdrukkelijk de terugvor-
dering betwist heeft voor de arbeidsrechtbank, en de terugbetaling
gevraagd heeft van de sommen die volgens hem ten onrechte wer-
350 den ingehouden op zijn pensioen.

Ook kan de verklaring in het inleidend verzoekschrift, waarbij terug-
betalingstermijnen gevraagd worden, niet als een schulderkenning
beschouwd worden. Uit het geheel van het inleidend verzoekschrift
355 blijkt duidelijk dat (verweerder) betwist dat hij door zijn toedoen een
onverschuldigde betaling zou ontvangen hebben en dat hij slechts in
bijkomende orde betalingstermijnen vraagt. Overigens zou, indien dit
verzoekschrift als een schulderkenning moeten aanzien worden, dit
enkel als gevolg hebben dat een nieuwe termijn van zes maanden
360 begon te lopen.

8.

De verjaringstermijn van zes maanden werd gestuit door de aange-
tekende kennisgeving van de beslissing van 29 november 2010.
365 Daarna werd de verjaring niet meer gestuit vooraleer de terugbeta-
ling bij conclusies werd gevorderd op 21 december 2012. Op dat
ogenblik was de verjaring echter ingetreden. De tegenvordering van
(eiser) is op die basis ongegrond (en niet onontvankelijk).

370 9.

Het vonnis van de eerste rechter dient bevestigd te worden zonder
dat de toepassing van artikel 17 van de wet van 11 april 1995 tot in-
voering van het Handvest van Sociaal Verzekerde moet onderzocht
worden.”

Grief

380 1.1. De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeen-
komstig de daarop toepasselijke rechtsregel en de juridische aard
van de door partijen aangevoerde feiten en handelingen na te gaan.
Hij heeft de plicht ambtshalve de rechtsmiddelen op te werpen waar-
van de toepassing geboden is door de feiten die door partijen in het
385 bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen en de door
hen aangevoerde redenen ambtshalve aan te vullen, mits hij het
recht van verdediging eerbiedigt, geen geschil opwerpt waarvan het
bestaan door partijen is uitgesloten, zijn beslissing uitsluitend grondt
op regelmatig aan zijn beoordeling onderworpen feiten en noch het
onderwerp, noch de oorzaak van de vordering wijzigt.

390

Het komt de rechter inderdaad toe om, desnoods ambtshalve,
de door partijen aangevoerde rechtsgronden aan te vullen of te ver-
beteren.

395

Ingevolge artikel 5 van het Gerechtelijk Wetboek bestaat er im-
mers rechtsweigering wanneer de rechter onder enig voorwendsel
weigert recht te spreken. Tegen zijn beslissing, gewezen in laatste
aanleg, staat ingevolge artikel 1138.3° van het Gerechtelijk Wetboek
voorziening in cassatie open wegens overtreding van de wet indien
400 er werd nagelaten uitspraak te doen over één van de punten van de
vordering.

405

1.2. Artikel 21§2, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 *betref-
fende de rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders, bedienden,
zeevarenden onder Belgische vlag, mijnwerkers en vrijwillig verze-
kerden* (verder afgekort als de wet van 13 juni 1966) bepaalt dat
wanneer een prestatie onverschuldigd werd betaald, enkel het be-
taalorgaan bevoegd is om, enerzijds, het onverschuldigde terug te
vorderen en, anderzijds, hetzij op eigen initiatief, hetzij op aanvraag

410 van de gerechtigde, geheel of gedeeltelijk af te zien van de terug-
vordering.

Het tweede lid van artikel 21§2 van de wet van 13 juni 1966 be-
paalt dat het betaalorgaan zijn beslissing tot terugvordering moet be-
415 tekenen aan de gerechtigde, het kan deze beslissing enkel uitvoeren
na het verstrijken van een termijn van een maand. Indien de gerech-
tigde zijn aanvraag tot verzaking indient voor het verstrijken van die
maand, dan schorst zijn verzoek de terugvordering tot de Raad voor
uitbetaling van de voordelen of het Beheerscomité van het betaalor-
420 gaan uitspraak doet over die aanvraag.

Naar artikel 21§3, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 ver-
jaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties
door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum waarop
425 de uitbetaling is gebeurd.

Wanneer de onverschuldigde uitbetaling haar oorsprong vindt
in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel, ver-
jaart de terugvordering ingevolge artikel 21§3, tweede lid, van de wet
430 van 13 juni 1966 door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de
datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of
verhoogt.

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 21§3, tweede lid,
435 van de wet van 13 juni 1966 volgt dat de wetgever met de termen
“vanaf de datum van de beslissing”, in geval van toekenning of ver-
hoging van een buitenlands voordeel, bedoeld heeft dat de verja-
ringstermijn begint te lopen vanaf de kennisgeving van de beslissing
aan het betalend organisme.

440

Artikel 21§3, vijfde lid, van de wet van 13 juni 1966 preciseert
dat de bepalingen van zijn §2, tweede lid en van zijn §3, eerste tot
het vierde lid, geen beletsel vormen voor de terugvordering van het
onverschuldigd uitbetaalde op de vervallen bedragen in de zin van

445 artikel 1410§4 van het Gerechtelijk Wetboek, die niet uitbetaald worden aan de gerechtigde, noch aan zijn op het ogenblik van het ontstaan van de schuld niet gescheiden echtgenoot.

Artikel 21§4, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 preciseert
450 dat, buiten de gevallen waarin is voorzien in het Burgerlijk Wetboek, de verjaring wordt gestuit door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door middel van een ter post aangetekend aan de schuldenaar betekend schrijven of door de behoorlijk gedane betekening van de verbeterde beslissing aan de betrokkene door de
455 administratieve overheid belast met het vaststellen van de rechten.

Het tweede lid van voormeld artikel 21§4 preciseert dat de verjaring binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw moet gestuit worden.

460

Artikel 34 van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt dat artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 toepasselijk is op de uitkeringen toegekend krachtens dit besluit.

465

1.3. Artikel 1410§4, eerste lid, in zijn versie zoals aangehaald in de aanhef van het middel, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat, in afwijking van de bepalingen van de §§1 en 2 van dit artikel, de prestaties die ten onrechte uitgekeerd zijn uit de middelen van de
470 Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid, van de Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten, van het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers, van de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden, van het Fonds voor de beroepsziekten, van het Fonds voor arbeidsongevallen, van openbare of particuliere instellingen belast met de toepassing van de wetgeving betreffende het sociaal statuut van de zelfstandigen of van de
475 Dienst voor overzeese Sociale Zekerheid, hetzij uit de middelen die ingeschreven zijn in de begroting van het ministerie van Sociale Zaken of uit die ingeschreven in de begroting van de pensioenen met
480 het oog op de toekenning van het gewaarborgd inkomen voor be-

jaarden, hetzij uit middelen dienstig voor de toekenning van het be-
staansminimum of een gelijkaardige uitkering ingeschreven in de
begroting van het ministerie van Sociale Zaken en uit die ingeschre-
ven in de begrotingen van de openbare centra voor maatschappelijk
485 welzijn, ambtshalve kunnen teruggevorderd worden ten belope van
10 % van iedere latere prestatie die aan de debiteur van het onver-
schuldigde bedrag of aan zijn rechthebbende wordt uitgekeerd.

1.4. Artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek in zijn
490 versie van toepassing vóór de wijziging bij de wet van 23 mei 2013,
bepaalt dat een dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling,
of een beslag, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring
te verkrijgen, burgerlijke stuiting vormen.

495 Ingevolge artikel 2244, eerste lid, zoals hiervoren aangehaald,
van het Burgerlijk Wetboek heeft elke vorm van beslag een stuitende
werking.

1.5. De ambtshalve terugvordering van ten onrechte uitgekeer-
500 de prestaties bij toepassing van artikel 1410, §4, eerste lid, zoals van
toepassing vóór de wijziging bij wet van 28 juni 2013, van het Ge-
rechtelijk Wetboek door inhouding van 10 % van iedere latere pres-
tatie die aan de debiteur van het onverschuldigd bedrag wordt uitge-
keerd, is een vorm van beslag in de zin van artikel 2244, eerste lid,
505 van het Burgerlijk Wetboek en stuit de verjaring.

2.1. De appelrechters stelden in het bestreden arrest vast:

- dat eiser in de loop van het jaar 2010 bij de Duitse pensioendien-
510 sten informeerde met betrekking tot de pensioensituatie van de
echtgenote van verweerder;
- dat de Duitse pensioendiensten bij brief van **18 augustus 2010**
aan eiser mededeelden dat de echtgenote van eiser sinds 1 sep-
tember 2006 een rustpensioen ontving;

- 515 – dat eiser bij beslissing van **29 november 2010** de pensioensitua-
tie van verweerder heeft herzien en aan eiser heeft meegedeeld
dat hij vanaf 1 september 2006 slechts aanspraak kon maken op
een rustpensioen als alleenstaande; dat tegelijkertijd, met toe-
520 passing van de driejarige verjaringstermijn (welke door het be-
streden arrest tot zes maanden werd herleid), van verweerder
een bedrag werd teruggevorderd van € 8.990,02 dat betrekking
heeft op de periode van 1 december 2007 tot 30 november 2010;
– dat dit bedrag door eiser reeds gedeeltelijk werd teruggevorderd
door inhoudingen van 10 % op de latere pensioenbedragen (be-
525 streden arrest p. 4, eerste t.e.m. derde lid).

Wanneer de onverschuldigde betaling, zoals in casu, haar oor-
sprong vindt in de toekenning van een buitenlands voordeel, nl. de
toekenning van een Duits rustpensioen aan de echtgenote van ver-
530 weerder met ingang vanaf 1 september 2006, dan verjaart de terug-
vordering ingevolge artikel 21§3, tweede lid, van de wet van 13 juni
1966 door verloop van zes maanden vanaf de kennisgeving van de
buitenlandse beslissing aan eiser.

535 Die verjaring wordt ingevolge artikel 21§4, eerste lid, van de
wet van 13 juni 1966 gestuit door de terugvordering van het onver-
schuldigd uitbetaalde door middel van een ter post aangetekend aan
de schuldenaar betekend schrijven.

540 In overeenstemming met de voormelde bepalingen van artikel
21§3, tweede lid en §4, eerste lid, van de wet van 13 juni 1966 oor-
deelden de appelrechters dat **de verjaring van de terugvordering
derhalve pas begon te lopen op 18 augustus 2010 en geldig
werd gestuit door het aangetekend schrijven van 29 november**
545 **2010** (bestreden arrest p. 7, nr. 5).

2.2. Ingevolge artikel 21§4, tweede lid, van de wet van 13 juni
1966 moet de verjaring binnen een termijn van zes maanden na de
laatste daad tot terugvordering, dus na 29 november 2010, opnieuw
550 worden gestuit.

De verjaring wordt gestuit door de bij toepassing van artikel 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in zijn versie aangehaald in de aanhef van het middel, verrichte ambtshalve terugvordering der ten onrechte uitgekeerde prestaties middels inhouding van 10 % van iedere latere prestatie uitgekeerd aan de debiteur van het onverschuldigd uitgekeerde bedrag, hetgeen een vorm van beslag is in de zin van artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

560

Eiser stelde in zijn appelconclusie uitdrukkelijk dat hij **vanaf 1 april 2011** in toepassing van artikel 1410§4 van het Gerechtelijk Wetboek is begonnen met de terugvordering van de schuld door maandelijkse inhoudingen van 10 % (€ 118,26) op de pensioenvoordelen van verweerder (appelconclusie eiser d.d. 10.12.2013, p. 2 en de “replik op het advies van het openbaar ministerie” van eiser d.d. 03.04.2014, p. 2).

Verweerder bevestigde:

570

- dat eiser vanaf 1 april 2011 in toepassing van artikel 1410§4 van het Gerechtelijk Wetboek is begonnen met de terugvordering van de schuld door maandelijkse inhoudingen van 10 % (€ 113,40) op zijn pensioenvoordelen en dat de resterende schuld per 30 juni 2011 (naar eiser) € 8.592,79 bedroeg (appelconclusie verweerder d.d. 17.10.2013, p. 6, nr. 7; syntheseconclusie verweerder d.d. 22.01.2014, p. 6, nr. 7).
- dat de resterende schuld volgens de afrekening van eiser op 28 november 2013 nog € 5.062,79 bedroeg (syntheseconclusie verweerder d.d. 22.01.2014, p. 6, nr. 7).

580

3.1. Op grond van de aldus door beide partijen in het bijzonder aangevoerde feiten en handelingen, meer bepaald de door eiser bij toepassing van artikel 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek verrichte ambtshalve terugvorderingen van de ten onrechte uitgekeerde pensioengelden door vanaf 1 april 2011 maandelijks 10 %

585

in te houden op de pensioenvoordelen van verweerder, konden de appelrechters niet naar recht oordelen:

- 590 – dat eiser ten onrechte inroept dat de ambtshalve inhoudingen die
gebeurd zijn na de bestreden beslissing, telkens opnieuw de ver-
jaring zouden gestuit hebben, in toepassing van artikel 2248 van
het Burgerlijk Wetboek;
- 595 – dat de verjaringstermijn van zes maanden werd gestuit door de
aangetekende kennisgeving van de beslissing van 29 november
2010 en dat de verjaring daarna niet meer werd gestuit vooraleer
de terugbetaling bij conclusie werd gevorderd op 21 december
2012 (bestreden arrest p. 9, nr. 7, derde lid en nr. 8).

600 De ambtshalve terugvordering van de ten onrechte uitgekeerde
prestaties door de bij toepassing van artikel 1410§4, eerste lid, van
het Gerechtelijk Wetboek vanaf **1 april 2011, maandelijks verrichte
inhoudingen van 10 % op de pensioenvoordelen van verweer-
der, hebben immers, als beslag, telkens opnieuw de verjaring
gestuit in toepassing van artikel 2244, eerste lid, van het Bur-
gerlijk Wetboek.**

605

3.2. De maandelijks inhoudingen vanaf 1 april 2011, verricht
bij toepassing van artikel 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk
610 Wetboek, hebben bijgevolg de stuitende werking van een beslag in-
gevolge artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Door te beslissen dat eiser ten onrechte inroept dat de ambts-
615 halve inhoudingen, die gebeurd zijn na de bestreden beslissing, tel-
kens opnieuw de verjaring zouden gestuit hebben in toepassing van
artikel 2248 van het Burgerlijk Wetboek, dan wanneer die verjaring
werd gestuit ingevolge artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk
Wetboek, hebben de appelrechters het geschil niet beslecht over-
eenkomstig de rechtsregels waarvan de toepassing geboden was
620 door de feiten die de partijen in het bijzonder hadden aangevoerd ter
staving van hun eis of verweer en hebben zij de artikelen 5 en
1138.3° van het Gerechtelijk Wetboek geschonden, alsook het al-

gemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk het aan de rechter toekomt
om ambtshalve de door partijen aangevoerde rechtsgronden aan te
625 vullen of te verbeteren.

3.3. Nu de appelrechters vaststelden dat de verjaringstermijn
van zes maanden werd gestuit door de aangetekende kennisgeving
van de beslissing van **29 november 2010**, konden zij niet naar recht
630 oordelen dat de verjaring niet meer werd gestuit vooraleer de terug-
betaling bij conclusie werd gevorderd op 21 december 2012 nu die
verjaring, ingevolge de voormelde **vanaf 1 april 2011** maandelijks
verrichte inhoudingen tijdig, dit is binnen een termijn van zes maan-
den overeenkomstig artikel 21§4, tweede lid, van de wet van 13 juni
635 1966, werd gestuit en zulks elke maand opnieuw ingevolge de
maandelijkse inhoudingen, verricht bij toepassing van artikel 1410, §
4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek die een burgerlijke stui-
ting vormen ingevolge artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk
Wetboek.

640

Door niettemin te beslissen dat de verjaring na 29 november
2010 niet meer werd gestuit vooraleer de bij conclusie van 21 de-
cember 2012 gevorderde terugbetaling en dat de verjaring op 21 de-
cember 2012 reeds was ingetreden, schenden de appelrechters de
645 artikelen 21§2, §3, eerste, tweede en vijfde lid en §4 van de wet van
13 juni 1966, 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in
zijn versie aangehaald in de aanhef van het middel, 2244, eerste lid,
van het Burgerlijk Wetboek, in zijn versie van toepassing vóór de
wijziging bij de wet van 23 mei 2013, en 34 van het Koninklijk Besluit
650 nr. 50 van 24 oktober 1967.

TOELICHTING

655 1. De terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties
verjaart door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum
waarop de uitbetaling is gebeurd (art. 21§3, eerste lid, van de wet

van 13 juni 1966). Wanneer de onverschuldigde uitbetaling haar
oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buiten-
660 lands voordeel, verjaart de terugvordering “*vanaf de datum van de
beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt*” (art.
21§3, tweede lid, van de wet van 13 juni 1966) (A. Vermote, La pre-
scription en droit social, Waterloo, Wolters, Kluwer, 2009, p. 127, nr.
100).

665

Met de termen “*vanaf de datum van de beslissing die de voor-
noemde voordelen toekent of verhoogt*”, in geval van toekenning of
verhoging van een buitenlands voordeel, heeft de wetgever bedoeld
dat de verjaringstermijn begint te lopen vanaf de kennisgeving van
670 de beslissing aan de instelling die de onverschuldigde betaling heeft
verricht (Cass. 8 mei 2006, Arr. Cass. 2006, 1056; Cass. 3 novem-
ber 2003, Arr. Cass. 2003, 2029; Cass. 14 december 1998, Arr.
Cass. 1998, 1123).

675

De appelrechters stelden vast dat de Duitse pensioendiensten
bij schrijven van 18 augustus 2010 aan eiser lieten weten dat de
echtgenote van verweerder sinds 1 september 2006 een rustpensio-
en ontving (bestreden arrest p. 4, eerste lid).

680

De verjaring van de terugvordering van de onverschuldigde be-
taling die haar oorsprong vindt in de toekenning van dit buitenlands
voordeel, begon derhalve te lopen vanaf de kennisgeving van de
Duitse pensioendiensten aan eiser bij brief van 18 augustus 2010.

685

Deze verjaring werd overeenkomstig artikel 21§4, eerste lid,
van de wet van 13 juni 1966 gestuit door de beslissing van 29 no-
vember 2010, waarbij de pensioensituatie van verweerder werd her-
zien, aan verweerder werd meegedeeld dat hij vanaf 1 september
2006 slechts aanspraak kon maken op een rustpensioen als alleen-
690 staande en de ten onrechte uitgekeerde prestaties werden terugge-
vorderd (bestreden arrest p. 4, tweede lid).

Op grond van voormelde vaststellingen konden de appelrech-
 695 ters naar recht oordelen dat *de verjaring van de terugvordering der-
 halve pas (begon) te lopen op 18 augustus 2010 en geldig (werd)
 gestuit door het aangetekend schrijven van 29 november 2010* (be-
 stredden arrest p. 7, nr. 5, tweede lid).

2. Ingevolge artikel 21§4, tweede lid, van de wet van 13 juni
 700 1966 moet de verjaring binnen een termijn van zes maanden na de
 laatste daad tot terugvordering opnieuw worden gestuit.

De verjaring kan overeenkomstig artikel 21§4, eerste lid, van de
 wet van 13 juni 1966 ondermeer worden gestuit in *de gevallen waar-
 705 in is voorzien in het Burgerlijk Wetboek*.

Ingevolge artikel 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek
 wordt de verjaring eveneens gestuit door **een beslag**. Alle vormen
 van beslag komen hiervoor in aanmerking en dit vanaf de beteke-
 710 ning (H. De Page, *Traité élémentaire de droit civil belge*, T. VII,
 Bruxelles, Bruylant, 1957, p. 1073; R. Dekkers en E. Dirix, *Handboek
 Burgerlijk Recht*, deel II, Antwerpen, Intersentia, 2005, p. 514, nr.
 1231; R.P.D.B., *v° prescription en matière civile*, nr. 270; A. Van Oe-
 velen, *Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de ver-
 715 valtermijnen in het Belgisch Privaatrecht*, T.P.R. 1987, (1755), p.
 1811-1812, nr. 49; C. Lebon, *Stuiting, schorsing en verlenging van
 verjaringstermijnen*, in “*Verjaring in het privaatrecht*”, I. Claeys (ed.),
 Mechelen, Kluwer, 2005, (p. 87), p. 109, nr. 30).

720 De ambtshalve terugvordering van de ten onrechte uitgekeerde
 prestaties bij toepassing van artikel 1410§4 van het Gerechtelijk
 Wetboek behoort tot de categorie van de uitvoerende beslagen (J.-F.
 Funck, *Droit de la sécurité sociale*, Bruxelles, Larcier, 2014, p. 83,
 tweede gedachtenstreepje).

725

De verjaring van de terugvordering van ten onrechte uitgekeer-
 de prestaties wordt derhalve ingevolge de artikelen 21§4 van de wet

730 van 13 juni 1966, 2244, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek en 1410§4 van het Gerechtelijk Wetboek gestuit door de maandelijkse inhoudingen op de latere prestaties die aan de debiteur van het onverschuldigde bedrag worden uitgekeerd.

735 Eiser heeft bij toepassing van artikel 1410§4 van het Gerechtelijk Wetboek de prestaties, die ten onrechte aan verweerder werden uitgekeerd, ambtshalve teruggevorderd door vanaf 1 april 2011 maandelijks 10 % in te houden op de pensioenvoordelen van verweerder, zodat de resterende schuld, per 30 juni 2011 gelijk aan € 8.592,79, op 28 november 2013 nog gelijk was aan € 5.062,79.

740 De verjaringstermijn van zes maanden, die volgens de appelrechters tijdig werd gestuit door de aangetekende kennisgeving van **29 november 2010** werd derhalve opnieuw en tijdig gestuit door de **vanaf 1 april 2011 maandelijks verrichte inhoudingen** bij toepassing van artikel 1410§4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

BIJ DEZE BESCHOUWINGEN,

750 Besluit voor eiser ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie dat het U behage, Hooggeachte Dames en Heren, het bestreden arrest te vernietigen en de zaak en partijen naar een ander Arbeidshof te verwijzen, kosten als naar recht.

755

Brussel, 15 juli 2014.